

Tyresö kommun
Utvecklingsförvaltningen
Karin Sundström

TJÄNSTESKRIVELSE

2013-11-27

1 (9)

Diarienummer
Dnr 2013/GAN 0151

Gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden

Introduktionsprogrammets placering i ny organisation av Tyresö gymnasium

Förslag till beslut

1. Godkänna utvecklingsförvaltningens utredning om introduktionsprogrammets placering i ny organisation av Tyresö gymnasium.

Britt-Marie Lundberg- Björk
Förvaltningschef

Karin Sundström
Utredare

Beskrivning av ärendet

Uppdraget

Den 14 november 2013 uppdrog gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden till förvaltningen att utreda frågan om introduktionsprogrammets placering i ny organisation av Tyresö gymnasium.

Förvaltningen fick i uppdrag att utreda hur introduktionsprogrammen ges bäst förutsättningar att utveckla metodik och pedagogik. Utredningen ska utgå från elevernas perspektiv. Förutsättningar att skapa arbetsro prioriteras. Ett par alternativ presenteras med konsekvensanalys av de olika alternativen. Vidare uppdras åt förvaltningen att föreslå ett samlande namn för introduktionsprogrammen i en ny organisation.

Introduktionsprogram

Preparandutbildning

Preparandutbildning ska ge eleven behörighet till ett nationellt program, antingen högskoleförberedande eller yrkesförberedande program. Utbildningen är anpassad för en elev som är studiemotiverad och snabbt vill bli behörig. Den utformas för en enskild elev och ska pågå i högst ett år.

Yrkesintroduktion

Yrkesintroduktion vänder sig till ungdomar som saknar godkända betyg för behörighet till ett yrkesprogram. Eleverna ska få en yrkesinriktad utbildning som underlättar för dem att etablera sig på arbetsmarknaden eller som leder till studier på ett yrkesprogram.

Individuellt alternativ

Individuellt alternativ förbereder elever till annan fortsatt utbildning eller till arbetsmarknaden. Utbildningen utformas för enskild elev och vänder sig till ungdomar som saknar behörighet till ett nationellt yrkesprogram. Det individuella alternativet anpassas efter varje enskild elevs behov. Det vänder sig i första hand till ungdomar som har få betyg och svag motivation eller till ungdomar som vill ha en mer allmänt inriktad utbildning som förberedelse för annan utbildning.

Språkin introduktion

Språkin introduktion vänder sig till elever som nyligen kommit till Sverige och vill få utbildning i svenska för att kunna gå vidare till gymnasieskolan eller annan utbildning.

Programinriktat individuellt val

Programinriktat individuellt val är en utbildning som ska leda till att eleven kommer in på ett nationellt yrkesprogram inom ett år.

Introduktionsprogrammets placering i Södertälje och Upplands Väsby kommuner***Södertälje kommun***

I Södertälje kommun har man de senaste åren förändrat organisationen av de kommunala gymnasieskolorna. Skälen för detta var att skapa möjlighet till högre måluppfyllelse, erbjuda tydligare utbud, minska intern konkurrens, erbjuda NIU (nationell idrottsutbildning) på fler program, samla lärarkompetensen vid färre enheter, stärka elevvården och säkerställa kvalitén i verksamheten. I Södertälje finns fem kommunala gymnasieskolor nämligen en med yrkesprogram, en med högskoleprogram, en med högskole- och yrkesprogram med estetisk inriktning, en med gymnasiesärskolan och en skola som erbjuder tre av introduktionsprogrammen (Morabergs studiecentrum).

Introduktionsprogrammen

Introduktionsprogrammen (preparand, yrkesintroduktion och individuellt alternativ) erbjuds i en nybyggd skola, Morabergs studiecentrum.

Elever på språkintroduktion går kvar på en av de andra gymnasieskolorna i kommunen beroende på att särskild kompetens finns samlad där.

Programinriktat individuellt val finns på den gymnasieskola som erbjuder yrkesprogrammen, eftersom det främst är gymnasiestudier som är aktuellt.

Morabergs studiecentrum startade höstterminen 2013 i nybyggda lokaler med 200 elever. Andelen obehöriga elever i Södertälje kommun är 30 procent. Dessa elever behöver primärt undervisas i grundskoleämnena och bli behöriga till ett nationellt program. Eleverna behöver en lugn och fokuserad miljö för att snabbt kunna komplettera sina grundskolebetyg och komma vidare. Vid Moraberg erbjuds små undervisningsgrupper, ett sammanhållet schema som motsvarar heltidsstudier, studie- och yrkesvägledare, elevhälsoteam samt samarbete med arbetsförmedling, socialtjänst, ungdomspsykiatri och näringsliv.

Innan beslut togs om att ha ett gymnasium med enbart introduktionsprogram fördes diskussioner om man därigenom stigmatiserade denna grupp och försämrade integrationen. Södertälje kommun gör bedömningen att en skola som är organiserad helt för att möta obehöriga elever sannolikt kommer att lyckas bättre. När hela organisationen för gymnasieskolan ändrades fick lärare anmäla intresse för att arbeta vid Moraberg. Lärarna arbetar hela dagarna på Moraberg och finns tillhands även utanför lektionstid för eleverna. Det är viktigt att det finns vuxna som stöd under skoldagen som bollplank och vid självstudier. Två lärare undervisar på lektionerna. Eleverna på skolan är positiva och känner att kommunen satsat på dem. Man behöver inte känna sig sämre än andra elever, som man skulle kunna gjort på en gymnasieskola med de nationella programmen. Det är ännu för tidigt att se om eleverna blir behöriga fortare i den nya organisationen än i den tidigare.

Ekonomiskt går inte skolan runt, utan man kommer att höja skolpengen för introduktionsprogrammen inför nästa år. Skolpengen i Södertälje för introduktionsprogrammen varierar mellan 70 000 kr/år för preparand och 188 000 kr/år för individuellt alternativ Aspbergerinriktning. (I Tyresö varierar skolpengen mellan 66 000 kr/år för preparand och 196 000 kr/år för individuellt alternativ för individuellt alternativ för elever med särskilda behov).

Upplands Väsby kommun

Upplands Väsby kommun har två kommunala gymnasieskolor; en med högskoleförberedande program och en med introduktionsprogram. Upplands Väsby kommun startade 2011 ett nytt gymnasium, Väsby nya gymnasium med högskoleförberedande program och 450 elever. Det gamla kommunala gymnasiet fasades ut. Nya lokaler har byggts, som också inrymmer andra verksamheter än gymnasium, såsom kultur- och idrottsverksamhet. Introduktionsprogrammen preparand, språkinträdning, individuellt alternativ och yrkesinträdning lades i ett eget gymnasium, Väsby introduktionsgymnasium med ca 110 elever. Detta låg i en egen byggnad.

Från höstterminen 2013 ligger gymnasiet med introduktionsprogrammen lokalmässigt tillsammans med Väsby nya gymnasium. Anledningen till detta är att antalet elever i Väsby nya gymnasium har blivit färre och därför finns lokaler över i den nya skolbyggnaden. På sikt kommer de två gymnasierna att bli en

organisatorisk enhet. Då kan kommunen använda resurserna mer effektivt. En fördel med att slå ihop gymnasier är att språkintröduktionsleverna (64 elever) kommer att ingå i ett större sammanhang och det blir fler elever som talar svenska. En sak som Upplands Väsby tycker är viktigt är att det finns någon som är ansvarig och leder arbetet med intröduktionsprogrammen även i en gemensam organisation. Ekonomiskt har Väsby nya gymnasium större problem än Väsby intröduktionsgymnasium. När man bygger nytt så blir det höga hyror som inte kan påverkas.

Intröduktionsprogrammen på Tyresö gymnasium höstterminen 2013

Av de som gick ut årskurs nio i Tyresös kommunala skolor vårterminen 2013 var 13 procent av eleverna (64 elever) inte behöriga till gymnasiet. Det ämne som eleverna saknar godkänt betyg i var främst matematik.

Idag går 80-85 elever på intröduktionsprogrammen på Tyresö gymnasium. De går företrädesvis på programmen preparand, språkintröduktion och individuellt alternativ. Dessa elever går separat och har inte lektioner tillsammans med elever på de nationella programmen. Ett fåtal går på yrkesintröduktion och programinriktat individuellt val. Dessa elever går i yrkesprogrammets klasser. Idag undervisar flera lärare både på intröduktionsprogrammen och på de nationella programmen, vilket alla lärare inte tycker är en bra lösning. Det beror på att lärarna tycker att det är bättre att arbeta på respektive program för att finnas till för eleverna under skoldagen.

Rektor och biträdande rektor på Tyresö gymnasium anser att vissa faktorer är särskilt viktiga för att intröduktionseleverna ska nå bästa möjliga resultat.

När det gäller elever på intröduktionsprogrammen är det i hög grad viktigt med en lugn och trygg miljö. Det som också är avgörande är att det är kontinuitet bland lärarna och den personal som arbetar runt eleven. Det är också bra att arbeta ämnesintegrerat med flera ämnen gemensamt och att inte ha håltimmar. Värdegrund och bemötande är än viktigare för dessa elever som kan ha en trasslig skolbakgrund. Lärarna och övrig personal runt eleverna bör arbeta tillsammans under hela skoldagen och vara tillgängliga för eleverna.

Sammanfattningsvis bör följande synpunkter och förslag beaktas vid organisering av introduktionsprogrammen:

- Det bör vara möjligt att arbeta ämnesintegrerat
- Sammanhållet schema bör finnas med heltidsstudier och inga håltimmar
- Lärare och övrig personal bör finnas tillgängliga hela skoldagen
- Alla elever ska ha en individuell studieplan
- De ekonomiska förutsättningarna måste vara hållbara
- Ett kontinuerligt arbete med värdegrundsfrågor och bemötande bör bedrivas

Elevernas synpunkter på Tyresö gymnasium

Tyresö kommun beställde 2012 en rapport om marknadsanalys och varumärkesstrategi för Tyresö Gymnasium. I den rapporten, som genomfördes av BizCare Insight, får nuvarande elever på Tyresö gymnasium, elever i årskurs 9 på Tyresös grundskolor och personal framföra sina synpunkter på Tyresö gymnasium och dess framtid.

I rapporten från den 10 juni 2012 framkommer att en stor andel av eleverna på Tyresö gymnasium anser att det är en skola för elever som inte har de bästa studieresultaten. Skolan ses som sliten och med en ofräsch miljö men att personalen anses som engagerade och trevliga. Skolan ses som stor, men med en till stor del god sammanhållning och bra traditioner. Andra kommentarer som framkommer från eleverna är att alla känner alla och att det är skönt att ha nära till skolan. Däremot anses skolan vara slapp och ganska stökig och med låga intagningspoäng. Många tycker att skolmaten är dålig och lokalerna är ofräscha, förutom verkstäder och frisörsalong som upplevs som bra.

I rapporten görs sammanfattningen att Tyresö Gymnasium har ett relativt dåligt rykte bland ungdomar i årskurs 9, speciellt bland den målgrupp som avser studera vidare på universitet eller högskola efter gymnasiet. Ungdomarna ansåg att den bristande attraktiviteten bland annat berodde på att de inte trodde sig kunna finna likasinnade på skolan i kombination med att skolans program inte hade en tydlig profil som de ansåg var unik i förhållande till andra skolors programutbud.

Varje år genomförs elevenkäten inom ramen för Södertörnssamarbetet och syftar till att undersöka hur eleverna trivs på skolan. Nedan redovisas uppgifter som rör, trygghet, arbetsro och positiv stämning avseende alla elever på Tyresö gymnasium.

Utvalda frågor från elevenkäten i Tyresö gymnasium läsåren 2010/2011, 2011/2012 och 2012/2013

Enkätfrågor	2010/2011	2011/2012	2012/2013
Jag känner mig trygg på min skola	87	75	87
Det är arbetsro på lektionerna	54	78	54
Det råder en positiv stämning och god sammanhållning i min skola	75	78	69

Kommentar: Källa Södertörnsnyckeltalsrapport 2012 – gymnasieskolan. Siffrorna avser procentuell andel.

Olika alternativ att organisera introduktionsprogrammen

Egen organisatorisk enhet

Fördelar

Ett alternativ är att organisera introduktionsprogrammen i en egen enhet, med separata lokaler. Med det förslaget kan berörda elever ges en lugn och trygg miljö och bli sedda på ett annat sätt än i en stor skola. Det ges möjligheter att rekrytera personal som vill och har rätt kompetens för att arbeta med elever på dessa program. Pedagogiken kan utvecklas hela tiden. I en egen skola kan utbildningen inriktas och vara flexibel för varje elev samtidigt som det är tydliga rutiner och lektionstid under hela dagen. Lärare och övrig personal kan arbeta i team runt eleven och finnas tillhands för eleverna hela dagen. Mentorskap är ofta mer krävande kring dessa elever.

Det positiva med en egen skola är vidare att man därigenom kan skapa ett tydligt incitament för eleverna att komma vidare, i sin strävan mot att börja i gymnasiet. Bedömningen är att eleverna med en egen skola skulle ges större möjligheter att nå målen och att bli behöriga.

Nackdelar

Nackdelar med att lägga introduktionsprogrammen i en egen organisatorisk enhet kan vara att lärarna kan känna sig isolerade och får mindre utbyte och samarbete med andra lärarkollegor. Det blir en ganska liten skola, med ca 80 elever och det kan då bli svårt att rekrytera personal som endast arbetar på denna skola. Vidare måste alla lärare, enligt nya regler, vara behöriga i alla ämnen. Man behöver också ha lärare i slöjd, bild, musik, hemkunskap och idrott, vilket kan försvåra tjänstefördelningen. Vidare så kommer skolan ha svårt att bära sig ekonomiskt. Skolpengen för introduktionsprogrammen behöver ses över.

Lokalisering

När det gäller lokalisering och lokaler bör det vara en fördel om fräscha lokaler ordnas i närheten av en högstadieskola. För att kunna ha en egen skola med introduktionsprogrammen är det troligtvis nödvändigt med ett samarbete med en högstadieskola för att t.ex. gemensamt kunna ha gymnastiksal, elevvårdsteam och studie- och yrkesvägledning. Eleverna måste dock få känna att de gått vidare och inte går kvar i sin gamla skola. Lokalerna bör inte ligga i närheten av Tyresö centrum, då det kan vara mycket som drar där.

Namn

Förvaltningen återkommer med ett samlande namn när beslut om organisation och lokalisering föreligger.

Yrkesintroduktion och programinriktat individuellt val

När det gäller introduktionsprogrammen yrkesintroduktion och programinriktat individuellt val är det rimligt att dessa ligger på yrkesprogrammen på det nya gymnasiet, eftersom undervisningen sker integrerat med yrkesprogrammen.

Gemensam organisation mellan introduktionsprogrammen och de nationella programmen*Fördelar*

Ett annat alternativ är att introduktionsprogrammen integreras i det nya gymnasiet. Med erfarenheter från Upplands Väsby kan det mest ekonomiska vara att samla alla program i samma lokaler för bättre lokalutnyttjande, för

gemensam tjänstefördelning, och möjligheter till gemensam personal och andra resurser. Lärarna kan också samarbeta mer än vid två olika enheter. Eleverna får tillgång till fler sociala kontakter och kamrater med detta alternativ.

Språkintrouktionseleverna, som är en stor andel av introduktionseleverna, kan också få ett större utbyte och möjligheter att utveckla svenska språket i detta alternativ.

I detta alternativ med en gemensam organisation bör man överväga att ha separat tjänstefördelning för introduktionsprogrammen. Med en egen lärarstab säkerställs kontinuiteten, möjlighet att utveckla pedagogiken, arbetssätt och lugn och ro för eleverna. Man kan samordna bild, musik och idrott med lärare från nationella program om det saknas kompetens i introduktionsprogrammets lärarstab.

Nackdelar

Det finns även nackdelar med en gemensam organisation. En sådan nackdel är i jämförelse med en egen organisatorisk enhet att förutsättningarna att skapa en lugn och fokuserad miljö för elever och personal försämrats. Ett annat argument som framförs mot gemensam organisation är svårigheterna att bland annat säkerställa kvaliteten i verksamheten, samla lärarkompetensen och skapa möjligheter till större måluppfyllelse.